



STORTINGET

Dokument 14

(2019–2020)

Årsrapport til Stortinget
fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Årsrapport for 2019 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Til Stortinget

Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønnsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se

St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 1. januar 1980, jf. St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

Orientering om arbeidet

Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning var slik i 2019:

Tidligere førstelagmann Arild O. Eidesen, leder
Sorenskriver Kari Johanne Bjørnøy, nestleder
Stortingsrepresentant Lise Christoffersen (A)
Stortingsrepresentant Bente Stein Mathisen (H)

Personlig vara for Lise Christoffersen:

Stortingsrepresentant Kari Kjønås Kjos (Frp)

Personlig vara for Bente Stein Mathisen:

Stortingsrepresentant Per Olaf Lundteigen (Sp)

Utvalget har funksjonstid til 31. desember 2021.

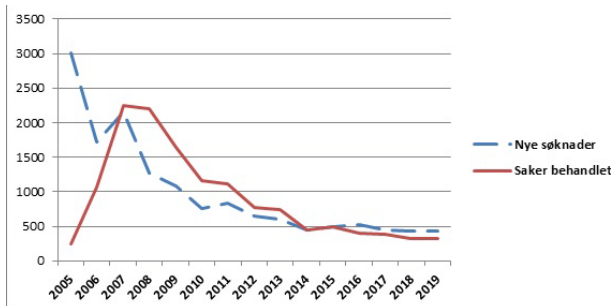
Virksomheten i 2019

Utvalget har avholdt 11 møter og avgjort 320 saker.

Totalt ble det mottatt 433 søknader om rettferdsvederlag i 2019, mot 429 søknader i 2018. Det vises til punkt 3.1.

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag avgjorde 320 saker i 2019, mot 323 saker i 2018. Det vises til punkt 3.2.

Figur 2.1 Utvikling – søknader mottatt og behandlet i perioden 2005–2019



Enkelsaker fremlagt for Stortinget

Utvalget fremla ikke enkelsaker for Stortinget til avgjørelse i 2019.

Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser

Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser er godt. Utvalget mottar gjennomarbeidete

saksfremlegg, og i etterkant av utvalgets møter holdes oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet deltar. Møtene bidrar til god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

Resultater

Nye søknader

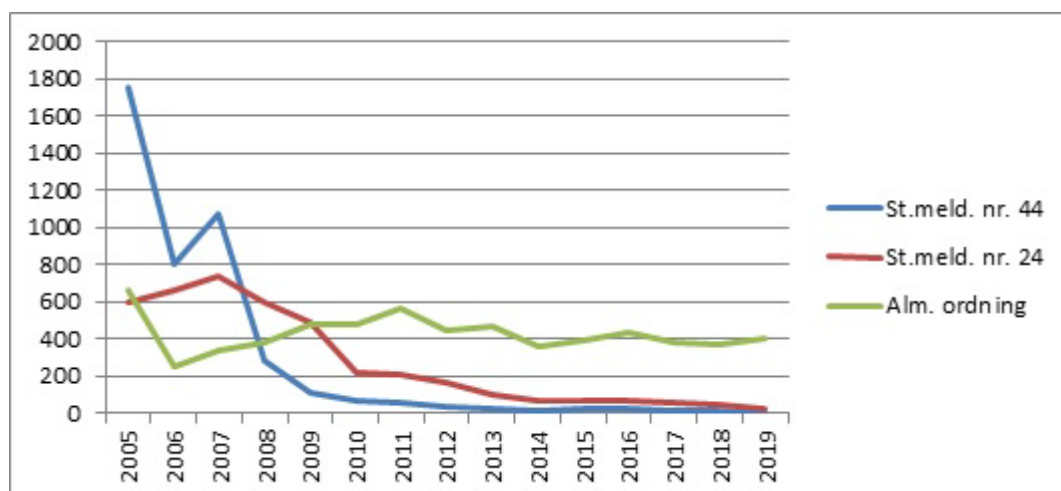
Det ble mottatt 433 søknader i 2019, mot 429 søknader i 2018. Dette er en økning på 1 pst. Antall søknader etter særordningene¹ har over tid vært nedadgående og utgjorde i 2019 totalt 28 saker. Inngangen av søknader etter alminnelig ordning har variert noe, men har ligget relativt stabilt rundt 400 saker årlig de senere år.

Tabell 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2018–2019, mens figur 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2005–2019.

Tabell 3.1 Saker mottatt, fordelt etter rettferdsvederlagsordning

Søknader	2019		2018		2018–2019
	Innkomet	Andel	Innkomet	Andel	Endring
St. meld. nr. 44	7	2 pst.	10	2 pst.	-30 pst.
St. meld. nr. 24	21	5 pst.	43	10 pst.	-51 pst.
Alm. ordning	405	93 pst.	376	88 pst.	8 pst.
Totalt	433	100 pst.	429	100 pst.	1 pst.

Figur 3.1 Søknader mottatt fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene for perioden 2005–2019²



1. Disse er nærmere beskrevet innledningsvis.

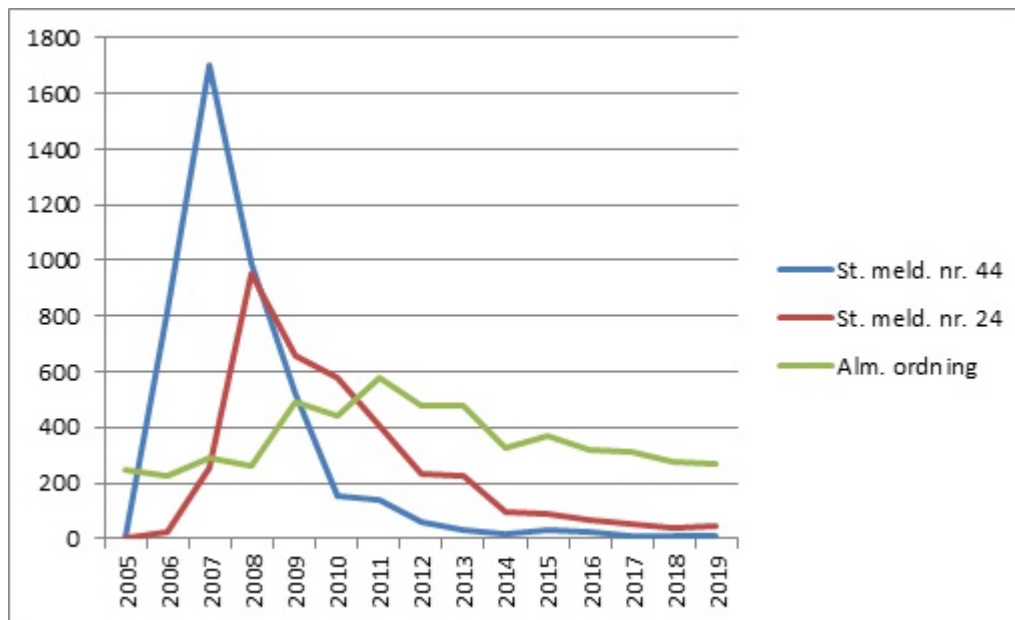
2. St.meld. nr. 44 (2003–2004) omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener.

Behandlede saker

Utvalget avgjorde 320 saker i 2019. Dette er en nedgang på 1 pst. fra 2018.

Figur 3.2 viser utviklingen i saksmengden som utvalget har behandlet i perioden 2005–2019. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettferdsvederlagsordningene, fremgår av tabell 3.2.

Figur 3.2 Utvikling – saker behandlet i perioden 2005–2019¹



Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

Søknader	2019		2018		2018–2019
	Behandlet	Andel	Behandlet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	7	2 pst.	7	1 pst.	0 pst.
St.meld. nr. 24	45	11 pst.	39	9 pst.	15 pst.
Alm. ordning	268	65 pst.	277	61 pst.	-3 pst.
Totalt UR-beh.	320	77 pst.	323	71 pst.	-1 pst.
Avvist av SRF	94	23 pst.	130	29 pst.	-28 pst.
Tot. UR + SRF	414	100 pst.	453	100 pst.	9 pst.

Det ble ferdigbehandlet 414 saker i 2019. Av disse ble 320 avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barneverntjenesten og mangler ved skolegang.

Utvalget behandlet også 4 omgjøringsbegjæringer.

Avvisninger

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjø-

ringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet. I 2019 ble 21 omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettferdsvederlagsordningen, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2019 avvist 94 søknader fra behandling i utvalget. De fleste av disse ble avvist fordi forholdet ennå ikke er foreldet. I tillegg ble enkeltgrunnlag avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig ble tatt til videre behandling. De fleste av denne typen saker gjelder straffbare forhold som faller inn under voldsof-

1. I perioden 2006–2013 var det flere utvalg i arbeid: Utvalg 2 var virksomt fra 2006 t.o.m. 2013, mens utvalg 3 var i arbeid fra mars 2008 t.o.m. februar 2011. Fra 2014 har det vært ett utvalg.

fererstatningsordningen og dermed utenfor rettferdsvederlagsordningen.

Avsluttet uten vedtak

Rettferdsvederlag kan som hovedregel bare tilkjennes den som selv har kommet i en særlig uheldig stilling. Hvis søkeren dør før saken er avgjort av utvalget, skal søknaden anses som bortfalt, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999) side 2. Det ble i 2019 avsluttet 4 saker på dette grunnlaget.

Sakenes utfall

Det ble innvilget rettferdsvederlag i 55 pst. av sakene som ble avgjort i 2019. I 2018 ble det innvilget vederlag i 50 pst. av sakene.

Utbetalt vederlag

Det ble i 2019 utbetalt 21,7 mill. kroner i rettferdsvederlag fra staten, som er 1,5 mill. kroner mer enn i 2018. Dette skyldes dels at flere saker ble innvilget i 2019, og dels at utvalget i løpet av 2018 hevet de generelle vederlagsnivåene for enkelte typer svikt i barnevernet. 2019 var dermed det første året hvor disse høyere nivåene var i bruk gjennom hele året.

Saker under behandling

Ved årsskiftet 2019–2020 var det totalt 582 saker under behandling. Dette er marginalt høyere enn i 2018, da tallet var 564. Disse sakene var enten under utredning i faginstans, under utredning i Statens sivilrettsforvaltning som eneste faginstans, eller ferdigstilt for utvalgsbehandling. I tillegg var 6 omgjøringsbegjæringer til behandling. Flertallet av sakene ble mottatt i løpet av 2019, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Saker under behandling, fordelt på alder

	2019	2018	2017	Før 2017
Restanseandel	60 pst.	33 pst.	6 pst.	1 pst.

Saksbehandlingstid

Den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har siden 2014 vært mellom 14 og 17 måneder. I 2019 var den 16 måneder.¹

I saker som utredes av ekstern faginstans, er samlet saksbehandlingstid hos Statens sivilrettsforvaltning gjennomgående om lag to måneder. Når Statens sivilrettsforvaltning har ferdigstilt saken, tar det i underkant av to måneder før saken behandles av utvalget.

Når en sak utredes i andre faginstanser, er målsetningen at saksbehandlingstiden i faginstans ikke skal overskride 12 måneder. I 2019 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet opplyst om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 13 måneder, Utdanningsdirektoratet 15 måneder og Helsedirektoratet 12 måneder.

Forventet utvikling 2020

Antallet innkomne søknader har vært relativt stabilt siden 2014. Antall saker under behandling ved årsskiftet 2019–2020 indikerer at saksavviklingen i utvalget i 2020 vil bli på nivå med 2019.

En stadig større andel av søkerne er unge. Dette kan ha sammenheng med at samfunnet blir mer rettighetsbasert, og at den enkelte kan ha blitt mer bevisst sine rettigheter ved fravær av oppfyllelse. Selv om en del søknader fra yngre søkere blir avvist fordi forholdet ikke er foreldet og dermed ikke omfattes av rettferdsvederlagsordningen, er søknader fra yngre søkere gjennomgående komplekse og tidkrevende som følge av store dokumentmengder, og derfor ressurskrevende å behandle.

Det gode samarbeidet mellom faginstanser, sekretariat og utvalget vil bli videreført i 2020.

Oslo, 16. mars 2020

Arild O. Eidesen

leder av utvalget

1. Dette inkluderer også saker hvor Statens sivilrettsforvaltning er eneste faginstans, og saker behandlet av Statens sivilrettsforvaltning etter avvisningsfullmakt.